

Marcin Gomułka, Paweł Koczorowski

Kryzys, kryzys, wszędzie kryzys, czyli konferencja Instytutu Gospodarki Światowej "Sources of competitive advantages in the 21st century"

International Journal of Management and Economics 26, 196-198

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Kryzys, kryzys, wszędzie kryzys, czyli konferencja Instytutu Gospodarki Światowej „Sources of competitive advantages in the 21st century”

Którąkolwiek otworzy się dziś gazetę, można mieć pewność, że znajdzie się w niej chociaż jeden artykuł nawiązujący do obecnego kryzysu. Nasuwa się stare powiedzenie „słoń a sprawa polska”, tylko że obecnie to raczej „słoń kryzysu” pojawia się we wszystkich możliwych kontekstach. Trend ten nie ominął również konferencji naukowych, z których co druga (oprócz tych najdawniej, najszywniej zaprogramowanych) ma obecnie w tytule nawiązanie do kryzysu. I bardzo dobrze, bo inaczej świadczyłoby to o zamknięciu się świata naukowego w hermetycznej wieży z kości słoniowej (sic!) własnych rozważań, jak to mówią Amerykanie. Fakty są po prostu takie, że kryzys nie chce odejść sam i może z nami zostać przez... nikt nie odważy się powiedzieć, jak długo. Oznacza to, że przez kilka kolejnych lat, a może nawet dekadę, działamy w nowym paradygmacie, który wywraca dotychczasowe standardowe rozwiązania.

Ta myśl przyświecała organizatorowi międzynarodowej konferencji „Sources of competitive advantages in the 21st century” – Instytutowi Gospodarki Światowej SGH. Co roku zbieramy się w czerwcu, żeby dyskutować o bieżących trendach w zakresie konkurencyjności, a w tym roku temat sam się narzucał. W dniach 4–5 czerwca 2009 r. gościliśmy szereg mówców z kraju i zagranicy, którzy mieli odpowiedzieć na dwa główne pytania: Jakie będą źródła przewag konkurencyjnych w XXI wieku? Czy krótkookresowe rozwiązania zagrożą długookresowym szansom?

Szerzej mówiąc, chcieliśmy wywołać dyskusję o możliwych strategiach konkurencyjnych, jakie należy stosować w czasie kryzysu. W tym roku ważne dla nas były dwa czynniki konkurencyjności: kapitał ludzki oraz własność intelektualna i ich wpływ na konkurencyjność nowych krajów członkowskich UE. Pierwszy dzień konferencji przebiegał pod hasłem *Human Capital for Competitiveness* i obejmował wykład wiodący oraz trzy sesje tematyczne: *Competitiveness at a time of world economic crisis*, *Enhancing competitiveness: the role of human capital* oraz *Human resources and firm performance*.

Wykład wiodący o tytule *The age of balance sheet recessions: what post-2008 U.S., Europe and China can learn from Japan 1990–2005* wygłosił Richard C. Koo z Nomura Research Institute w Japonii. Richard Koo z pochodzenia jest Tajwańczykiem, ale pracował zarówno dla amerykańskiego FED, jak i dla rządu japońskiego. Doradzał rządowi japońskiemu w okresie kryzysu gospodarczego na początku lat 90., a w ostatnich dwóch latach zachęcał administrację Busha i Obamy do wykorzystania doświadczeń japońskich

w walce z obecnym kryzysem globalnym. R. Koo postawił tezę, że obecny kryzys jest bardzo podobny do kryzysu japońskiego, który został wywołany pęknięciem bańki cen nieruchomości. Kolejne 15 lat było dla Japonii okresem lawiny nieprzyjemnych zjawisk gospodarczych, takich jak przewlekły spadek cen nieruchomości (aż o 87%) i braki popytu na kredyty pomimo praktycznie zerowej stopy procentowej. Okazało się, że możliwości rządu japońskiego do stymulującego oddziaływania instrumentami finansowymi, np. za pomocą obniżania stóp procentowych, były bardzo ograniczone ze względu na i tak bliski zeru poziom stóp w latach poprzedzających – klasyczną pułapkę płynności. R. Koo jest zwolennikiem pokonywania kryzysu za pomocą zastrzyków dużych dawek pieniędzy publicznych zasilających gospodarkę w celu nakręcenia koniunktury, co jednak jest równoważne kreowaniu ogromnego deficytu finansów publicznych. Japonia będzie płacić za udaną terapię przez dziesiątki lat. Jej dług publiczny wynosi ok. 315 bln JPY (3,2 bln USD) i stanowi 140% GDP. Niedawne decyzje administracji amerykańskiej i rządów kilku bogatych krajów europejskich o wpompowaniu do systemu bankowego wielomiliardowych kwot odzwierciedlają filozofię ekonomiczną propagowaną przez R. Koo. Entuzjastyczne podejście R. Koo do przeciwdziałania kryzysowi za pomocą długu publicznego nie udzieliło się jednak ekonomistom na sali obrad, którzy ocenili taką terapię jako „dyskusyjną” lub „kontrowersyjną”. Trzeba zauważyć, że warunki brzegowe obu kryzysów są różne: o ile kryzys japoński był zlokalizowany i ograniczony właściwie do jednego kraju, czego konsekwencją była możliwość wsparcia się na innych stabilnych gospodarkach przez proeksportową politykę gospodarczą, to obecny kryzys ma wymiar globalny i prosta ekstrapolacja doświadczeń japońskich na sytuację światową jest, delikatnie ujmując, niebezpieczna. Co więcej, małe kraje, jak Polska, nie mają takiej samej swobody pożyczania pieniądza na zglobalizowanych rynkach w celu finansowania polityki fiskalnej jak duże (Japonia czy USA). Widać to na przykładzie Irlandii, którą sytuacja zmusiła do skoncentrowania się na pilnowaniu stabilności finansowej.

Poświęcamy tyle uwagi wykładowi R. Koo, ponieważ nadał on ton całemu pierwszej części konferencji i prelegenci wielokrotnie odwoływali się w swoich wystąpieniach do tego referatu.

Z innych ciekawych zagadnień warto zanotować analizę globalnej konkurencji o pracę w czasach kryzysu (C.F. Laaser i K. Schrader), z którą w naturalny sposób wiązały się rozważania nad możliwościami przygotowania się do spowolnienia gospodarczego (A. Porath) oraz raport o konkurencyjności gospodarki polskiej w warunkach światowego kryzysu (M.A. Weresa). Interesujące były wyniki badań nad związkiem nastawienia kadry menedżerskiej do korzystania z wiedzy i wynikami ekonomicznymi przedsiębiorstwa (J. Mazur) oraz analiza struktury zatrudnienia i produktywności w poszczególnych sektorach w gospodarce polskiej (M. Gomułka). Temat konkurencyjności małych i średnich

przedsiębiorstw w gospodarce europejskiej (A. Kałowski i J. Wysocki) potwierdzał konkluzję, że przyszłościowym kapitałem jest szeroko pojęta wiedza.

Hasło drugiego dnia konferencji brzmiało: *Idea Makers, Idea Brokers: How to Protect Intellectual Property*. Dwie sesje ogniskowały się kolejno na efektywnym zarządzaniu własnością intelektualną: *Knowledge protection and sharing: where*

is the balance? oraz na aspekcie edukacyjnym: *Public awareness about intellectual property protection: the role of education*. Prelegenci omawiali m.in. wyniki badań nad zarządzaniem własnością intelektualną (IP) w Polsce (M.A. Weresa), związki pomiędzy działalnością gospodarczą, reżimami technologicznymi i wzrostem produktywności (M. Peneder), transfer wiedzy ze szkół wyższych do przemysłu. F. Montobbio zauważył, że o ile w USA ok. 70% patentów pozostaje w gestii uniwersytetów, o tyle w Europie podobny odsetek przechodzi ze szkół wyższych do firm prywatnych. Interesującym zjawiskiem jest powstawanie klastrów przemysłowych, których najlepiej znanym przykładem jest kalifornijska Dolina Krzemowa oraz ich związek z IP (A. Kowalski). Klastry w ekonomii będą zarazem wiodącym tematem przyszłorocznej konferencji, obok analizy ekonomicznej pokryzysowej gospodarki światowej. Wystąpienia poświęcone nauczaniu

o IP akcentowały potrzebę zogniskowania wysiłków na zwiększaniu innowacyjności przedsiębiorstw (G. Ariely, A. Bielig). Paweł Koczorowski jako reprezentant UPRP zakończył sesję prezentacją *IP parallel protection – safety, synergy, strategy*, w której przez pryzmat nauczania o ochronie własności przemysłowej przedstawił słuchaczom analizę przypadku prowadzącą do uzyskania równoległej ochrony produktu przez różne rodzaje praw ochronnych.

Konferencję zakończyła dyskusja panelowa zatytułowana *Valuating intellectual property and benefiting from it*, w której wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Gospodarki (B. Lubos), NOT-u (K. Łebkowski), managementu IP (B. Węgliński) i UPRP. K. Łebkowski z NOT-u przedstawił propozycję utworzenia krajowej organizacji zarządzającej.

Zainteresowanych czytelników ucieszy informacja, że na stronie konferencji dostępne są materiały ze wszystkich wygłoszonych referatów. Efektem konferencji będzie również książka pokonferencyjna. Strona konferencji: <http://akson.sgh.waw.pl/ac/>

Marcin Gomułka
Paweł Koczorowski